

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

Цей Закон визначає основні засади запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Перерахування страхових внесків до Накопичувального пенсійного фонду (далі – Накопичувальний фонд) запроваджується починаючи з 1 січня 2009 року.

Стаття 2. Законодавство про накопичувальну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Законодавство про накопичувальну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування складається з цього Закону, Законів України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", "Про страхування", "Про банки і банківську діяльність", "Про недержавне пенсійне забезпечення", "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", "Про податок з доходів фізичних осіб", "Про оподаткування прибутку підприємств", а також нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до законів, що регулюють відносини у сфері накопичувальної системи пенсійного страхування, та міжнародних договорів з пенсійного забезпечення, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 3. Перерахування страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування

1. Страхові внески до Накопичувального фонду нараховуються на суму заробітної плати (доходу) застрахованих осіб у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, визначену відповідно до закону, у таких розмірах: в 2009 році – 2 відсотки, в 2010 році – 3, в 2011 році – 4, в 2012 році – 5, в 2013 році – 6, а починаючи з 2014 року – по 7 відсотків.

2. Страхові внески до Накопичувального фонду для осіб, які беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, нараховуються на суму, передбачену договором про добровільну участь, у розмірах, установлених частиною другою цієї статті.

3. Страхові внески до Накопичувального фонду сплачуються у порядку та на умовах, передбачених Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

4. Розмір страхового внеску, що підлягає сплаті страхувальником до солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, зменшується на розмір страхового внеску до Накопичувального фонду, установленого частиною першою цієї статті.

Розділ II. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. З метою недопущення зменшення заробітної плати найманих працівників у зв'язку з перерахуванням страхових внесків до Накопичувального фонду підприємства,

установи і організації незалежно від форми власності та фізичні особи, які використовують найману працю, провадять:

збільшення суми фактичних витрат на оплату праці, визначених Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", за рахунок зменшення нарахувань на зазначені суми для роботодавців;

підвищення протягом 2009 – 2014 років основної заробітної плати (тарифних ставок (окладів), відрядних розцінок, посадових окладів) усіх працівників таким чином і в таких розмірах, щоб після відрахування страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податку з доходів фізичних осіб основна заробітна плата, що підлягає виплаті, не була нижчою, ніж фактично виплачена заробітна плата за рік, що передує року збільшення розміру страхового внеску до Накопичувального фонду.

3. З дня набрання чинності цим Законом інші нормативно-правові акти застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

4. Кабінету Міністрів України:

1) щороку передбачати у проекті Закону про Державний бюджет України на відповідний рік кошти для фінансування підвищення заробітної плати працівникам бюджетної сфери у зв'язку з перерахуванням страхових внесків до Накопичувального фонду;

2) до перерахування страхових внесків у Накопичувальний фонд:

здійснити заходи щодо забезпечення функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування;

передбачити у проекті Закону про Державний бюджет України кошти для фінансування витрат на поворотній основі в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, на:

– створення програмно–технічного комплексу для системи збирання страхових внесків до Накопичувального фонду, сумісного із системою електронних переказів банків, та системи автоматизованого звітування про стан накопичувальних пенсійних рахунків застрахованих осіб;

– створення системи автономного доступу застрахованих осіб до електронної інформації про стан їх накопичувальних пенсійних рахунків;

– організаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Ради Накопичувального фонду;

– проведення першого конкурсу з визначення компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань (у разі виникнення потреби в його залученні), зберігача та аудитора Накопичувального фонду;

3) до 1 січня 2010 року подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до Закону України "Про страхування" та інших законодавчих актів в частині здійснення виплати довічних пенсій страховими організаціями за рахунок коштів застрахованих осіб, облікованих на їх накопичувальних пенсійних рахунках, і порядку створення та функціонування Централізованого страхового резервного фонду;

4) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів з питань реалізації положень Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", що стосуються Накопичувального фонду;

розробити та привести свої нормативно-правові акти і забезпечити розроблення та приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади власних нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

5. Внести до законодавчих актів України такі зміни:

1. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

1) у статті 164¹⁴:

назву статті доповнити словами "та кошти, сформовані за рахунок страхових внесків до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування";

в абзаці першому частини першої статті після слів "робіт і послуг за державні кошти" доповнити словами "та кошти, сформовані за рахунок страхових внесків до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.", а після слів "законодавства про здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти" – словами "та законодавства про накопичувальну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування";

2) абзац перший частини першої статті 165¹ після слів "порядку використання" доповнити словом ", розпорядження".

2. Пункт 9 частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 37–38, ст. 189; 2004 р., № 15, ст. 218; 2005 р., № 5, ст. 122; 2006 р., № 1, ст. 18) доповнити підпунктом "е" такого змісту:

"е) компенсацію дефіциту коштів Пенсійного фонду України для фінансування виплати пенсій у солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування у зв'язку з перерахуванням страхових внесків до Накопичувального пенсійного фонду;"

3. У Законі України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 1, ст. 1; 2006 р., № 13, ст. 110):

1) доповнити частину першу статті 28 пунктом 21 такого змісту:

"21) щокварталу розраховує середній показник інвестиційного доходу недержавних пенсійних фондів і показник чистої вартості одиниці пенсійних внесків недержавних пенсійних фондів та публікує відповідну інформацію в установленому ним порядку.";

2) доповнити статтю 35 частиною такого змісту:

"6. У разі анулювання ліцензії, що підтверджує право на провадження діяльності із страховими внесками, суб'єкт господарювання може подати до органу ліцензування не раніше ніж через рік з дати анулювання такої ліцензії нову заяву про її видачу.";

3) частину першу статті 40 доповнити пунктом 8 такого змісту:

"8) виносити рішення про заборону укладати нові пенсійні контракти з платниками страхових внесків до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування у разі порушення вимог закону, яким передбачено видачу ліцензії на провадження діяльності із страховими внесками.";

4) доповнити частину першу статті 41 пунктом 1¹ такого змісту:

"1¹) за дії або бездіяльність, які призвели до зменшення вартості пенсійних активів Накопичувального пенсійного фонду порівняно з ринковим показником інвестиційного доходу або середнім показником інвестиційного доходу недержавних пенсійних фондів чи з показником інвестиційного доходу, відображеного в основних напрямках інвестиційної політики Накопичувального пенсійного фонду за результатами календарного року, якщо таке зменшення не зумовлено об'єктивними змінами на фінансовому ринку, – у розмірі до 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, але не більше ніж один відсоток розміру статутного (пайового) капіталу юридичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності, що вчинила правопорушення;"

4. У Законі України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 49 – 51, ст. 376; 2004 р., № 49, ст. 528; 2005 р., № 6, ст. 1212, № 17–19, ст. 267; 2006 р., № 16, ст. 136, № 27, ст. 234; із змінами, внесеними Законом України від 16 листопада 2006 року № 364 – V):

1) у статті 1:

а) доповнити статтю після абзацу п'ятого новими абзацами такого змісту:

"інвестиційний дохід – сума приросту вартості пенсійних активів Накопичувального пенсійного фонду за визначений проміжок часу, обчислена з урахуванням зміни їх ринкової вартості, і прибутку (збитку) від здійснення операцій з активами та пасивних доходів, нарахованих за пенсійними активами;

інвестиційний прибуток (збиток) – різниця між сумою інвестиційного доходу Накопичувального пенсійного фонду, отриманого за визначений проміжок часу, та сумою адміністративних видатків Накопичувального пенсійного фонду за цей період на оплату послуг з управління активами, адміністративного управління Накопичувальним пенсійним фондом, зберігача, радника (радників) з інвестиційних питань, оплату послуг з проведення планової аудиторської перевірки Накопичувального пенсійного фонду;"

У зв'язку з цим абзаци шостий – сороковий вважати відповідно абзацами восьмим – сорок другим;

б) доповнити статтю після абзацу дев'ятого новим абзацом такого змісту:

"конкурс – процес визначення на конкурентних засадах юридичної особи (групи юридичних осіб) або фізичної особи, яка запропонує кращі умови надання послуг (виконання робіт) у накопичувальній системі пенсійного страхування у порядку, визначеному цим Законом;"

У зв'язку з цим абзаци десятий – сорок другий вважати відповідно абзацами одинадцятим – сорок третім;

в) абзаци двадцять п'ятий – двадцять восьмий замінити абзацами такого змісту:

"пов'язана особа:

юридичної особи:

– юридична особа, яка здійснює контроль за відповідною юридичною особою, або контролюється відповідною юридичною особою, або перебуває під спільним контролем з такою юридичною особою;

– фізична особа або члени її сім'ї (чоловік чи дружина), діти або батьки (усиновлені особи та усиновлювачі) як фізичної особи, так і її чоловіка (дружини), а також чоловіка (дружини) будь-кого з дітей чи батьків фізичної особи, які здійснюють контроль за відповідною юридичною особою;

– посадова особа відповідної юридичної особи, яка уповноважена виконувати від імені юридичної особи юридичні дії, спрямовані на встановлення, зміну або припинення правових відносин, а також члени сім'ї такої посадової особи;

фізичної особи – члени її сім'ї:

– чоловік (дружина);

– діти або батьки (усиновлені особи та усиновлювачі) як фізичної особи, так і її чоловіка (дружини);

– чоловік (дружина) будь-кого з дітей або батьків фізичної особи;"

У зв'язку з цим абзаци двадцять дев'ятий – сорок третій вважати відповідно абзацами тридцять четвертим – сорок дев'ятим;

г) доповнити статтю після абзацу тридцять дев'ятого новим абзацом такого змісту:

"ринковий показник інвестиційного доходу – середній на ринку фінансових послуг показник інвестиційного доходу, який розраховує Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку з опублікуванням відповідної інформації в установленому нею порядку;"

У зв'язку з цим абзаци сороковий – сорок восьмий вважати відповідно абзацами сорок першим – сорок дев'ятим;

г) абзац сорок четвертий викласти у такій редакції:

"страхова організація – страховик, який має ліцензію на здійснення страхування життя, а також ліцензію на здійснення обов'язкового страхування довічних пенсій за рахунок коштів, облікованих на накопичувальних пенсійних рахунках застрахованих

осіб, а у випадках, передбачених законом, – на індивідуальних пенсійних рахунках учасників недержавних пенсійних фондів, та здійснює страхування і виплату довічних пенсій;"

д) абзац сорок шостий виключити;

е) абзац сорок восьмий викласти у такій редакції:

"чиста вартість одиниці пенсійних внесків – вартість одиниці пенсійних внесків, що визначається в порядку, передбаченому цим Законом, шляхом ділення чистої вартості пенсійних активів на загальну кількість одиниць пенсійних внесків на день розрахунку;"

2) доповнити частину першу статті 16 пунктом 11¹ такого змісту:

"11¹) спрямовувати кошти Накопичувального фонду, обліковані на її накопичувальному пенсійному рахунку, до недержавного пенсійного фонду на умовах та у порядку, визначених законом;"

3) частину другу статті 19 викласти у такій редакції:

"2. Страхові внески до Накопичувального фонду для застрахованих осіб у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування нараховуються на суми їх заробітної плати (доходу), а для осіб, які беруть добровільну участь, – на суми, передбачені договором про добровільну участь."

4) у пункті 4 частини третьої статті 21:

в абзаці шостому слово "активів" замінити словом "внесків";

доповнити пункт абзацами такого змісту:

"реквізити страхової організації, з якою укладений договір страхування довічної пенсії за рахунок страхових внесків Накопичувального фонду, а у випадках, передбачених цим Законом, – у недержавних пенсійних фондах;

дата укладення договору страхування довічної пенсії та розмір страхової виплати за цим договором;

сума коштів застрахованої особи, що перерахована до іншої страхової організації у випадках, передбачених цим Законом, і дата перерахування цих коштів;

сума пені, сплачена роботодавцем за несвоєчасне перерахування сум страхових внесків до Накопичувального фонду на користь застрахованої особи."

5) друге речення абзацу п'ятої частини першої статті 25 замінити реченнями і таблицею такого змісту: "За період участі тільки в солідарній системі величина оцінки одного року страхового стажу дорівнює 1 відсотку. За період участі в солідарній і накопичувальній системах пенсійного страхування залежно від розміру страхового внеску до Накопичувального фонду величина оцінки одного року страхового стажу дорівнює:

розмір внесків до Накопичувального фонду	величина оцінки одного року страхового стажу
2	0,94286
3	0,91429
4	0,88571
5	0,85714
6	0,82857
7	0,80000."

6) абзац перший частини першої статті 28 викласти у такій редакції:

"1. Мінімальний розмір пенсії за віком для осіб, які не отримують довічної пенсії за рахунок коштів Накопичувального фонду, за наявності у чоловіків 25, а у жінок – 20

років страхового стажу встановлюється у розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом. У разі виплати застрахованій особі довічної пенсії за рахунок коштів Накопичувального фонду мінімальний розмір пенсії за віком у солідарній системі зменшується на розмір зазначеної пенсії.";

7) у статті 54:

а) у назві статті слова "з коштів" замінити словами "за рахунок коштів";

б) частину першу викласти у такій редакції:

"1. Застрахована особа в разі досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, крім випадків відстрочення часу призначення пенсії за віком відповідно до цього Закону, має право на отримання довічної пенсії або одноразової виплати за рахунок коштів Накопичувального фонду, облікованих на її накопичувальному пенсійному рахунку.

Довічна пенсія за рахунок коштів Накопичувального фонду враховується при визначенні мінімальної пенсії за віком відповідно до статті 28 цього Закону.";

в) в абзаці другому частини другої слова "вартості оплаченого" замінити словами "суми оплати";

г) у частині третій слова "Централізований страховий фонд" замінити словами "Централізований страховий резервний фонд";

г) у частині шостій слова ", вартість яких була сплачена" виключити;

8) у статті 55:

а) доповнити частину першу абзацом такого змісту:

"У разі відстрочення часу призначення пенсії за віком відповідно до цього Закону застрахована особа має право укласти договір страхування довічної пенсії з більш пізнього строку, визначеного нею відповідно до статті 29 цього Закону, але не пізніше ніж через 10 років з дня досягнення пенсійного віку, визначеного цим Законом. Заява із зазначенням кількості років відстрочення часу призначення пенсії за віком та відстрочення укладення договору страхування довічної пенсії подається застрахованою особою до територіального органу Пенсійного фонду за місцем реєстрації місця проживання.";

б) частину другу викласти у такій редакції:

"2. Застрахована особа інформує територіальний орган Пенсійного фонду про обрану нею страхову організацію та подає письмову заяву про перерахування цій страховій організації коштів для оплати договору страхування довічної пенсії.

Територіальний орган Пенсійного фонду зобов'язаний не пізніше ніж через п'ять робочих днів після надходження такої заяви надати розпорядження зберігачу щодо перерахування коштів застрахованої особи в сумі, облікованій на її накопичувальному пенсійному рахунку, обраній нею страховій організації. Зберігач зобов'язаний не пізніше ніж через п'ять робочих днів після отримання розпорядження перерахувати зазначені кошти для оплати застрахованою особою договору страхування довічної пенсії. У разі порушення визначеного строку зберігач за власний рахунок сплачує застрахованій особі пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України в розрахунку на один день від суми, що підлягає перерахуванню за кожний день прострочення платежу, у порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

У разі неподання застрахованою особою такої заяви протягом трьох місяців з дня досягнення нею пенсійного віку, визначеного статтею 26 цього Закону, або з дня, зазначеного у заяві про відстрочення часу призначення пенсії за віком, територіальний орган Пенсійного фонду зобов'язаний з'ясувати причини неподання застрахованою особою заяви та запропонувати їй укласти договір страхування довічної пенсії.

У разі відмови застрахованої особи від укладення такого договору територіальний орган Пенсійного фонду самостійно укладає договір страхування довічної пенсії з установленим періодом на користь цієї застрахованої особи та перераховує страховій організації кошти в сумі, облікованій на її накопичувальному пенсійному рахунку. При цьому показник вартості договору страхування довічної пенсії з установленим періодом не повинен перевищувати середній показник вартості договорів страхування довічної пенсії цього виду для осіб відповідного пенсійного віку. Такий середній показник вартості договору страхування довічної пенсії визначається виходячи з останньої інформації про показники вартості договорів страхування довічних пенсій, оприлюдненої страховими організаціями відповідно до частини шостої цієї статті.

Страхові організації, з якими Пенсійний фонд укладає договір страхування довічної пенсії, визначаються на конкурсних засадах у порядку, передбаченому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України разом з Пенсійним фондом та Антимонопольним комітетом України.";

в) у частині третій:

в абзацах другому, восьмому – одинадцятому слова "в перерахуванні" замінити словами "в наданні розпорядження зберігачу щодо перерахування";

абзац дев'ятий доповнити реченням такого змісту: "Відмова повинна бути обґрунтована.";

г) у частині четвертій слова "вибору та" виключити;

г) у частині шостій:

в абзаці першому слова "вартість оплати договорів страхування довічних пенсій усіх видів" замінити словами "показники вартості договорів страхування довічних пенсій за рахунок страхових внесків";

в абзацах другому та четвертому слова "оплати договорів страхування всіх видів довічних пенсій" замінити словами "договорів страхування довічних пенсій за рахунок страхових внесків";

абзац третій виключити;

9) у статті 56:

а) доповнити частину першу абзацом такого змісту:

"Застрахована особа за бажанням має право перерахувати на її накопичувальний пенсійний рахунок кошти в сумі, що не вистачає для забезпечення оплати договору страхування довічної пенсії.";

б) у частині третій:

перше речення абзацу третього доповнити словами: "або до недержавного пенсійного фонду, який має ліцензію на провадження діяльності із страховими внесками, та облік на їх індивідуальному пенсійному рахунку.";

в абзаці четвертому слова "у складі інвестиційного доходу" замінити словами "у складі інвестиційного прибутку (збитку)";

10) у статті 57:

а) в абзаці другому частини третьої слова "ніж сума вартості договору страхування довічної пенсії на час його укладення" замінити словами "ніж сума, обумовлена в договорі страхування довічної пенсії";

б) у частині шостій:

в абзаці другому слова "рівень інвестиційного доходу, який" замінити словами "ставка інвестиційного доходу, яка";

абзац четвертий доповнити реченням такого змісту: "Страхова організація не має права відмовити застрахованій особі в укладенні договору страхування одного з видів довічної пенсії, передбачених цією статтею.";

11) пункт 14 частини першої статті 61 виключити:

12) в абзаці другому частини п'ятої статті 63 слова "та Накопичувального фонду" виключити;

13) частину третю статті 64 викласти у такій редакції:

"3. Виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана у процесі виконання функцій з адміністративного управління Накопичувальним фондом:

1) здійснювати організаційне та матеріально-технічне забезпечення роботи Ради Накопичувального фонду;

2) готувати та подавати в порядку, встановленому статтею 89 цього Закону, на розгляд Ради Накопичувального фонду проекти основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду;

3) укладати за рішенням Ради Накопичувального фонду договори з радником з інвестиційних питань, компаніями з управління активами, зберігачем, аудитором (аудиторами) Накопичувального фонду;

4) відкривати банківський рахунок Накопичувального фонду в обраному зберігачі;

5) забезпечувати у порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики, ведення обліку та своєчасне внесення відомостей про застраховану особу і стан її пенсійних активів на накопичувальному пенсійному рахунку до системи персоніфікованого обліку;

6) надсилати застрахованій особі не рідше ніж один раз на рік письмовий звіт за формою та у строки, визначені спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики, щодо стану пенсійних активів, облікованих на її накопичувальному пенсійному рахунку, зокрема розміру інвестиційного прибутку (збитку);

7) у письмовій формі інформувати застраховану особу про умови і порядок отримання довічної пенсії або одноразової виплати за рахунок коштів Накопичувального фонду;

8) надавати на вимогу застрахованої особи інформацію, що надходить від Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України відповідно до частини шостої статті 55 цього Закону, про показники, що застосовуються для розрахунку розміру довічної пенсії;

9) забезпечувати своєчасне та в повному обсязі перерахування коштів застрахованих осіб у сумі, облікованих на їх накопичувальних пенсійних рахунках, для оплати договорів страхування довічних пенсій або одноразової виплати та інформувати про це компанії з управління активами;

10) давати зберігачу розпорядження щодо оплати послуг, пов'язаних з адміністративним управлінням Накопичувальним фондом, послуг радника з інвестиційних питань, компаній з управління активами та зберігача;

11) збирати та аналізувати поточну інформацію про інвестиційні та економічні умови на внутрішньому і зовнішньому ринку, що можуть вплинути на ефективність інвестування коштів Накопичувального фонду.

У разі відсутності в штаті виконавчої дирекції Пенсійного фонду фахівця (фахівців) у сфері інвестиційної діяльності, які відповідають вимогам, установленим Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана повідомити Раді Накопичувального фонду про необхідність залучення радника з інвестиційних питань.";

14) частину першу статті 72 доповнити пунктом 3¹ такого змісту:

"3¹) кошти, сплачені виконавчій дирекції Пенсійного фонду за виконання функцій

адміністративного управління Накопичувальним фондом;"

15) у статті 78:

а) частину п'яту доповнити абзацом такого змісту:

"Перерахування коштів Накопичувального фонду до недержавних пенсійних фондів, які мають право на провадження діяльності із страховими внесками, та у випадках, визначених законом, з недержавних пенсійних фондів до Накопичувального фонду здійснюється в порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України разом з Пенсійним фондом.";

б) доповнити статтю частиною сьомою такого змісту:

"7. Один і той самий аудитор не може здійснювати щорічний аудит операцій з коштами Накопичувального фонду більш як протягом трьох років підряд.";

16) у статті 79:

а) частини другу – четверту викласти у такій редакції:

"2. Інвестиційний прибуток (збиток), отриманий від інвестування пенсійних активів Накопичувального фонду, формується з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та підлягає розподілу з додержанням вимог цього Закону між застрахованими особами, які сплачують страхові внески до Накопичувального фонду.

3. Інвестиційний дохід формується за рахунок:

1) прибутку (збитку), отриманого від операцій з пенсійними активами Накопичувального фонду;

2) відсотків, що нараховуються на пенсійні активи, розміщені на банківських депозитних рахунках;

3) доходів від інших видів інвестування, дозволених законом;

4) коштів, отримуваних Накопичувальним фондом від сплати на його користь штрафів, що застосовуються відповідно до цього Закону та інших законів до юридичних та фізичних осіб за порушення встановленого порядку операцій з коштами Накопичувального фонду;

5) прибутку, отриманого у випадку, передбаченому абзацом четвертим частини третьої статті 56 цього Закону;

6) прибутку (збитку) від переоцінки вартості пенсійних активів та доходів (втрат) від неопераційних курсових різниць відповідно до порядку оцінки вартості пенсійних активів, визначеного цим Законом.

4. Порядок формування та обчислення інвестиційного прибутку (збитку), а також оцінки вартості пенсійних активів визначається Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України та Міністерством фінансів України.

Інвестиційний прибуток (збиток) від операцій з пенсійними активами не включається до складу доходу компаній з управління активами.";

б) доповнити частину шосту абзацом такого змісту:

"Право власності застрахованої особи на зазначені кошти у разі їх перерахування до недержавного пенсійного фонду реалізується згідно з цим Законом і Цивільним кодексом України.";

17) у статті 80:

а) пункт 2 частини третьої замінити пунктами 2 і 2¹ такого змісту:

"2) акцій, облігацій українських емітентів, які відповідно до законодавства пройшли лістинг та перебувають в обігу на фондовій біржі;

2¹) іпотечних облігацій українських емітентів;"

б) пункт 2 частини четвертої викласти у такій редакції:

"2) цінні папери, що не відповідають вимогам законодавства, не пройшли лістинг

та не перебувають в обігу на фондовій біржі (крім цінних паперів, погашення яких та отримання доходу за якими гарантовано відповідно до законодавства державою, органами місцевого самоврядування або третіми особами);";

в) у частині сьомій:

в абзаці першому слова "одиниць пенсійних активів", "одиниці пенсійних активів" замінити відповідно словами "одиниць пенсійних внесків", "одиниці пенсійних внесків";

абзаци третій і четвертий викласти у такій редакції:

"Підрахунок чистої вартості пенсійних активів Накопичувального фонду та чистої вартості одиниці пенсійних внесків на накопичувальних пенсійних рахунках застрахованих осіб проводиться щодня зберігачем разом з виконавчою дирекцією Пенсійного фонду і компанією з управління активами за методикою, затвердженою Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України і Національним банком України. Виконавча дирекція Пенсійного фонду веде щодня облік чистої вартості пенсійних активів Накопичувального фонду та чистої вартості одиниці пенсійних внесків.

Розподіл інвестиційного прибутку (збитку) здійснюється виконавчою дирекцією Пенсійного фонду щомісяця за результатами інвестування пенсійних активів Накопичувального фонду пропорційно кількості одиниць пенсійних внесків, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках застрахованих осіб.";

18) у статті 81:

а) у частині четвертій:

абзац третій доповнити реченням такого змісту: "У разі розголошення таких відомостей члени Ради Накопичувального фонду несуть відповідальність згідно із законом.";

доповнити частину абзацом такого змісту:

"Член Ради Накопичувального фонду, який є засновником (власником) чи пов'язаною особою суб'єкта, допущеного до участі у другому етапі конкурсу, що проводиться для обрання компанії з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача та аудитора, зобов'язаний повідомити про це Раду Накопичувального фонду для прийняття нею рішення про відсторонення такого члена Ради від участі в прийнятті рішення про визначення переможця за результатами конкурсу.";

б) доповнити частину сьому після абзацу другого новим абзацом такого змісту:

"щороку звітує перед Верховною Радою України про результати діяльності Накопичувального фонду".

У зв'язку з цим абзаци третій – дев'ятий вважати відповідно абзацами четвертим – десятим;

в) доповнити частину восьму після абзацу шостого новим абзацом такого змісту:

"у разі вчинення дій, які призвели до розкриття конфіденційної інформації про умови та технічне завдання конкурсу, що доведено в судовому порядку";

У зв'язку з цим абзаци сьомий – дванадцятий вважати відповідно абзацами восьмим – тринадцятим;

г) доповнити статтю частиною одинадцятою такого змісту:

"11. Члени Ради Накопичувального фонду притягаються до відповідальності у разі перевищення повноважень, наданих їм відповідно до закону.";

19) у статті 82:

а) доповнити частину першу пунктом 3¹ такого змісту:

"3¹) прийняття рішення про припинення зберігачем виконання розпоряджень компанії з управління активами в частині управління пенсійними активами Накопичувального фонду на підставах, визначених цим Законом";

б) доповнити пункт 8 після слів "адміністративного управління Накопичувальним фондом" словами "про стан накопичувальної системи пенсійного страхування та його затвердження,";

в) доповнити статтю частиною такого змісту:

"4. У разі виявлення фактів порушення вимог цього Закону щодо пов'язаних осіб Рада Накопичувального фонду повинна вжити заходів для їх усунення, а у разі невжиття таких заходів – прийняти протягом місяця рішення про проведення конкурсу щодо обрання нової компанії з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача або аудитора із забезпеченням дотримання вимог цього Закону щодо пов'язаних осіб.";

20) доповнити частину п'яту статті 83 після першого речення новим реченням такого змісту: "У разі незгоди з рішенням Ради Накопичувального фонду член Ради підписує рішення з викладенням своїх аргументованих міркувань.";

21) у статті 84:

а) частини першу і другу викласти у такій редакції:

"1. Радником з інвестиційних питань може бути обрана за результатами конкурсу юридична (зокрема нерезидент) та фізична особа. Вимоги до радника визначаються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Пенсійним фондом разом з Антимонопольним комітетом України.

2. У разі прийняття Радою Накопичувального фонду рішення про залучення радника з інвестиційних питань виконавча дирекція Пенсійного фонду укладає з обраним за результатом конкурсу радником договір на умовах, визначених Радою Накопичувального фонду. Укладення договору здійснюється з дотриманням вимог статті 95 цього Закону.

За рішенням виконавчої дирекції Пенсійного фонду договір може бути достроково припинений у разі:

1) невиконання договору або недотримання його умов (неналежне виконання);

2) початку процедури ліквідації, відновлення платоспроможності або визнання банкрутом радника з інвестиційних питань;

3) наявності висновку аудитора або органу, що здійснює державний нагляд у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, про те, що інвестиційний дохід, отриманий за останні 12 місяців у результаті інвестування коштів Накопичувального фонду відповідно до запропонованих радником з інвестиційних питань основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду, визнано неприйнятно низьким (від'ємне коливання перевищує 30 відсотків) порівняно з ринковим показником інвестиційного доходу або з середнім показником інвестиційного доходу недержавних пенсійних фондів, якщо це не обумовлено об'єктивними змінами на фінансовому ринку.

Виконавча дирекція Пенсійного фонду зобов'язана протягом 30 календарних днів з моменту прийняття рішення про дострокове припинення дії договору з радником з інвестиційних питань оголосити про проведення конкурсу з обрання радника. При цьому радник (крім випадків, зазначених у пункті 2 цієї частини) зобов'язаний компенсувати всі витрати, пов'язані з проведенням такого конкурсу.";

б) частину шосту доповнити абзацом такого змісту:

"Раднику з інвестиційних питань не може виплачуватися у будь-якому вигляді винагорода компанією з управління активами, зберігачем, аудитором Накопичувального фонду та їх пов'язаних осіб.";

в) доповнити статтю частиною такого змісту:

"7. Радник з інвестиційних питань запобігає виникненню конфлікту інтересів.

Раднику заборонено використовувати інформацію, що стала йому відома під час виконання своїх функцій, для отримання власного прибутку.";

22) статтю 85 доповнити частиною такого змісту:

"7. Компанія з управління активами несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання своїх повноважень, визначених відповідно до цього Закону.

Компанія з управління активами несе відповідальність за збитки, завдані Накопичувальному фонду та/або застрахованим особам унаслідок невиконання або неналежного виконання умов договору, і забезпечує їх відшкодування за рахунок свого резервного фонду, а у разі недостатності резервного фонду – за рахунок її іншого майна.

Компанія з управління активами не несе відповідальності за зобов'язаннями Пенсійного фонду перед застрахованими особами та за зобов'язаннями зберігача.";

23) у статті 86:

а) пункт 1 частини першої доповнити словами "та умовами договору";

б) частини другу – четверту викласти у такій редакції:

"2. Розмір оплати послуг, що надаються компанією з управління активами, визначається у договорі залежно від результатів її діяльності та не може перевищувати сумарно 0,9 відсотка чистої вартості пенсійних активів, що перебувають в її управлінні протягом року, за який провадиться оплата таких послуг.

3. У разі отримання компанією з управління активами інвестиційного доходу у розмірі, що перевищує інвестиційний дохід, запланований в основних напрямках інвестиційної політики на відповідний рік, компанії за рішенням Ради Накопичувального фонду може бути виплачена премія у розмірі не більш як 3 відсотки суми перевищення розміру інвестиційного доходу, отриманого Накопичувальним фондом за результатами діяльності компанії у зазначеному році, порівняно з інвестиційним доходом, відображеним в основних напрямках інвестиційної політики.

4. У разі коли за висновком аудитора або органу, що здійснює державний нагляд у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, інвестиційний дохід, отриманий за останні 12 місяців у результаті інвестування коштів Накопичувального фонду, визнано неприйнятно низьким (від'ємне коливання перевищує 30 відсотків) порівняно з ринковим показником інвестиційного доходу або з середнім показником інвестиційного доходу недержавних пенсійних фондів або з рівнем інвестиційного доходу, відображеного в основних напрямках інвестиційної політики, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України за погодженням з Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку зобов'язана порушити питання перед Радою Накопичувального фонду про заміну компанії з управління активами.";

24) у статті 87:

а) доповнити частину першу пунктами 5 і 6 такого змісту:

"5) ліквідації компанії з управління активами;

б) укладення компанією з управління активами договорів, які порушують або наслідком яких є умисне порушення норм цього Закону, умов договору про управління пенсійними активами Накопичувального фонду або положень основних напрямків інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду.";

б) частину другу викласти у такій редакції:

"2. Рішення Ради Накопичувального фонду про припинення повноважень компанії з управління активами надсилається зберігачу для негайного припинення виконання розпоряджень такої компанії, а копія рішення – виконавчій дирекції Пенсійного фонду, Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку і Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

Порядок призначення компанії з управління активами, яка тимчасово здійснюватиме управління пенсійними активами Накопичувального фонду, та строк передачі їй відповідних повноважень встановлюються Державною комісією з цінних

паперів та фондового ринку за погодженням з Антимонопольним комітетом України.";

25) у статті 88:

а) у частині першій:

у пункті 5 слова "та емітентами яких є комерційні банки" виключити;

пункт 8 викласти у такій редакції:

"8) придбавати або додатково інвестувати в облігації підприємств–резидентів України більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів;"

доповнити частину пунктом 20 такого змісту:

"20) придбавати або додатково інвестувати в іпотечні облігації українських емітентів більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів.";

б) у частині третій слова "або в торговельно-інформаційній системі" виключити;

26) у статті 89:

а) у частині першій:

абзац другий викласти у такій редакції:

"Зміни до основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду затверджуються його Радою. Пропозиції щодо внесення таких змін можуть вносити також радник з інвестиційних питань і компанія з управління активами.";

в абзаці третьому слова "та з питань європейської інтеграції" виключити;

б) доповнити статтю після частини третьої новою частиною такого змісту:

"4. За відсутності у штаті виконавчої дирекції Пенсійного фонду фахівця (фахівців) у сфері інвестиційної діяльності, що відповідають професійним вимогам, установленим Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Рада Накопичувального фонду зобов'язана залучити до розроблення проектів основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду радника з інвестиційних питань."

У зв'язку з цим частини четверту і п'яту вважати відповідно частинами п'ятою і шостою;

27) у статті 90:

а) назву статті та частину першу після слів "компаній з управління активами" доповнити словами "радника з інвестиційних питань,";

б) доповнити частину першу словами ", які погоджуються з Антимонопольним комітетом України";

в) у частині третій:

доповнити частину пунктом 2¹ такого змісту:

"2¹) про проведення конкурсу з обрання радника з інвестиційних питань;"

пункти 3 – 6 після слів "компанії з управління активами," доповнити словами "радника з інвестиційних питань,";

28) у статті 93:

а) частину першу викласти у такій редакції:

"1. Конкурс з обрання компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача і аудитора Накопичувального фонду проводиться у два етапи.

У першому етапі конкурсу з обрання компаній з управління активами повинні брати участь не менш як шість претендентів, а для обрання радника з інвестиційних питань, зберігача і аудитора – не менш як три претенденти.";

б) абзац другий частини восьмої викласти у такій редакції:

"Організаційне забезпечення конкурсу здійснюється виконавчою дирекцією Пенсійного фонду. Матеріально-технічне забезпечення першого конкурсу здійснюється

виконавчою дирекцією Пенсійного фонду за рахунок коштів державного бюджету на поворотній основі в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, а наступних – за рахунок коштів Накопичувального фонду, які включаються до оплати послуг виконавчої дирекції Пенсійного фонду, пов'язаних з адміністративним управлінням Накопичувальним фондом.";

в) доповнити статтю частиною такого змісту:

"9. Члени Ради Накопичувального фонду, посадові особи виконавчої дирекції Пенсійного фонду та радник з інвестиційних питань, винні у порушенні порядку проведення конкурсу, зокрема щодо збереження конфіденційної інформації, несуть відповідальність відповідно до закону.";

29) у статті 95:

а) частину першу викласти у такій редакції:

"1. За результатами конкурсу виконавча дирекція Пенсійного фонду у місячний строк укладає в письмовій формі договори з компаніями з управління активами, зберігачем, радником з інвестиційних питань та аудитором Накопичувального фонду.";

б) у частині третій:

абзац другий після слів "щодо інвестування пенсійних активів" доповнити словами "в інтересах застрахованих осіб";

абзац четвертий після слів "які перебувають в управлінні цієї компанії" доповнити словами "витяг з рішення Ради Накопичувального фонду про визначення для компанії обсягу пенсійних активів Накопичувального фонду";

в) у частині четвертій:

доповнити частину після абзацу третього новими абзацами такого змісту:

"порядок та умови припинення операцій з пенсійними активами Накопичувального фонду у разі порушення компанією з управління активами положень основних напрямів інвестиційної політики та нормативів інвестування коштів Накопичувального фонду і цього Закону;

порядок і строки передачі пенсійних активів та відповідної документації іншому зберігачу.".

У зв'язку з цим абзац четвертий вважати абзацом шостим;

30) пункт 8 частини першої статті 97 викласти у такій редакції:

"8) звіт про чисту вартість пенсійних активів та чисту вартість одиниці пенсійних внесків на кінець звітного року";

31) у статті 99:

а) у абзаці першому частини першої слова "Наглядова рада" замінити словами "та орган управління зберігача.";

б) пункт 1 частини другої викласти у такій редакції:

"1) мати ліцензію Національного банку України на здійснення банківських операцій та ліцензію Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку на право провадження депозитарної діяльності зберігачем цінних паперів";

в) у частині третій:

у пункті 5 слово "доручення" замінити словом "розпорядження";

в абзаці п'ятому пункту 7 слова ", облікованих на накопичувальних пенсійних рахунках," замінити словами "Накопичувального фонду";

доповнити частину пунктами 7¹–7³ такого змісту:

"7¹) забезпечує в день надходження до банку зарахування страхових внесків на рахунок Накопичувального фонду та перерахування пенсійних активів Накопичувального фонду для їх інвестування компаніями з управління активами;

7²) у разі виявлення фактів порушення законодавства компаніями з управління

активами зберігач протягом одного робочого дня з моменту їх виявлення припиняє виконання розпоряджень компаній в частині управління пенсійними активами Накопичувального фонду та інформує про це Пенсійний фонд, Раду Накопичувального фонду, Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України і Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку;

7³) виконує рішення Ради Накопичувального фонду щодо припинення виконання розпоряджень компанії з управління активами в частині управління пенсійними активами Накопичувального фонду на підставах, визначених законом;"

г) у частині шостій слова "правління Пенсійного фонду" замінити словами "Пенсійному фонду, Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України," а слова "Наглядова рада" – словами "орган управління зберігача.";

г) доповнити статтю частинами такого змісту:

"7. Заміна зберігача може здійснюватися:

1) після закінчення строку дії договору, укладеного за результатами конкурсу з обрання зберігача;

2) у разі дострокового припинення дії договору, укладеного за результатами зазначеного конкурсу з ініціативи Ради Накопичувального фонду або зберігача.

8. Дострокове припинення дії договору із зберігачем здійснюється за рішенням Ради Накопичувального фонду за поданням виконавчої дирекції Пенсійного фонду, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку і Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України у разі:

1) відкликання Національним банком України ліцензії;

2) анулювання Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку ліцензії на право провадження депозитарної діяльності зберігачем цінних паперів;

3) порушення зберігачем вимог законодавства або умов договору;

4) порушення справи про банкрутство зберігача, прийняття рішення про ліквідацію зберігача або введення щодо нього режиму санації.

9. У разі обрання нового зберігача попередній зберігач, з яким розірвано договір, зобов'язаний:

1) забезпечити передачу всіх пенсійних активів Накопичувального фонду та відповідних документів новому зберігачу у визначений договором строк;

2) виконувати функцію зберігача щодо пенсійних активів Накопичувального фонду, які перебувають у нього на зберіганні, до повної передачі всіх пенсійних активів Накопичувального фонду новому зберігачу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

3) повністю завершити передачу пенсійних активів та відповідних документів.";

32) частину другу статті 101 викласти у такій редакції:

"2. Максимальний щорічний розмір винагороди зберігача не може перевищувати 0,15 відсотка розміру річних страхових внесків та 0,15 відсотка загального розміру страхових внесків, перерахованих до Накопичувального фонду.";

33) частину першу статті 102 після слова "відповідальність" доповнити словами "своїм майном";

34) у статті 103:

а) у частині другій:

доповнити частину після абзацу шостого новим абзацом такого змісту:

"за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері накопичувального пенсійного забезпечення – Антимонопольний комітет України;"

У зв'язку з цим абзац сьомий вважати абзацом восьмим;

доповнити частину абзацом такого змісту:

"Роз'яснення з питань здійснення пенсійних виплат за рахунок коштів Накопичувального фонду надає Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України разом з центральним органом виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики і Пенсійним фондом.";

б) доповнити статтю частиною такого змісту:

"8. Антимонопольний комітет України письмово повідомляє Раду Накопичувального фонду про прийняті ним рішення щодо порушення вимог законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

Органи державного регулювання та нагляду у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування повідомляють Антимонопольний комітет України про ознаки порушення законодавства з питань захисту економічної конкуренції суб'єктами накопичувальної системи пенсійного забезпечення.";

35) у статті 104:

пункт 3 доповнити словами "та про виявлені факти порушення інформує Раду Накопичувального фонду";

у пункті 5 слова ", та контролює їх виконання" виключити;

у пункті 6 слово "порядок" замінити словами "строки та вимоги до";

доповнити статтю пунктом 8¹ такого змісту:

"8¹) у разі порушення вимог законодавства про накопичувальну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування накладає штрафні санкції на суб'єктів системи накопичувального пенсійного забезпечення, надсилає виконавчій дирекції Пенсійного фонду повідомлення про необхідність усунення фактів порушення законодавства про накопичувальну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а також вимагає від суб'єктів, які надають послуги у накопичувальній системі пенсійного страхування, подання необхідних документів";

36) доповнити статтю 107 після частини першої новою частиною такого змісту:

"2. Посадові особи виконавчої дирекції Пенсійного фонду не мають права отримувати у будь-якому вигляді винагороду від компаній з управління активами, радника з інвестиційних питань, зберігача, аудитора, а також від пов'язаних осіб зазначених суб'єктів."

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

37) у розділі XV "Прикінцеві положення":

а) в абзаці третьому пункту 1 слова "про запровадження перерахування частини страхових внесків до Накопичувального фонду" замінити словами "про запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування";

б) у пункті 9:

абзаци перший – третій викласти у такій редакції:

"9. Страхові внески до Накопичувального фонду сплачуються застрахованими особами, які на день перерахування страхових внесків до Накопичувального фонду не досягли 40-річного віку.

Зазначені у частині першій статті 12 цього Закону особи, які на день перерахування страхових внесків до Накопичувального фонду не досягли 40-річного віку, можуть за власним бажанням сплачувати такі внески за договором про добровільну участь у накопичувальній системі пенсійного страхування.

Особи, які досягли пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, крім випадків відстрочення часу призначення пенсії за віком відповідно до цього Закону, не можуть бути платниками страхових внесків до Накопичувального фонду";

в абзаці четвертому слово "першою" замінити словом "другою";

в абзаці шостому слова "про спрямування частини страхових внесків до Накопичувального фонду" замінити словами "про запровадження накопичувальної

системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування";

абзац дев'ятий доповнити словами і цифрами "з урахуванням коштів державного бюджету, спрямованих на задоволення потреб, визначених частиною третьою статті 113 цього Закону";

в абзаці вісімнадцятому слова "пенсійних активів" замінити словами "пенсійних внесків";

в) підпункт 6 пункту 15 виключити;

38) у тексті Закону слово "тендер" в усіх відмінках і формах числа замінити словом "конкурс" у відповідному відмінку і числі.

5. У Законі України "Про недержавне пенсійне забезпечення" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 47–48, ст. 372; 2006 р., № 13, ст. 110):

1) доповнити статтю 1 після абзацу п'ятнадцятого новим абзацом такого змісту:

"одиниця пенсійних внесків – розрахунковий показник, який застосовується для приведення пенсійних внесків, що надходять на індивідуальні рахунки учасників пенсійного фонду, до зіставного виду з раніше накопиченими пенсійними коштами через умовну одиницю, зміна чистої вартості якої відображає динаміку дохідності пенсійного фонду";

У зв'язку з цим абзаци шістнадцятий – тридцять дев'ятий вважати відповідно абзацами сімнадцятим – сороковим;

2) доповнити частину першу статті 15 пунктом 5¹ такого змісту:

"5¹) надходження повідомлення від адміністратора фонду про порушення вимоги щодо показника зміни чистої вартості пенсійних внесків за відповідний період у разі, коли пенсійний фонд має право на провадження діяльності із страховими внесками";

3) у статті 18:

а) у частині третій:

абзац перший доповнити реченням такого змісту: "За бажанням учасника фонду пенсійні кошти, сформовані за рахунок страхових внесків та обліковані на його індивідуальному пенсійному рахунку, у разі ліквідації фонду можуть бути перераховані до Накопичувального пенсійного фонду або до пенсійного фонду, який має право на провадження діяльності із страховими внесками, у порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України за погодженням з Пенсійним фондом України.";

абзац третій після слів "на пенсійні депозитні рахунки" доповнити словами ", а у випадках, передбачених в абзаці першому цієї частини та частині п'ятій цієї статті, – до Накопичувального пенсійного фонду,";

б) частину п'яту доповнити абзацом такого змісту:

"У разі коли такий вкладник є платником страхових внесків та у встановлені строки не подав письмову заяву і копію пенсійного контракту, укладеного ним з іншим пенсійним фондом, який має право на провадження діяльності із страховими внесками, пенсійні кошти, сформовані за рахунок страхових внесків, переводяться до Накопичувального пенсійного фонду на умовах та у порядку, визначених Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України за погодженням з Пенсійним фондом України.";

4) доповнити Закон статтею 20¹ такого змісту:

"Стаття 20¹. Особливості набуття пенсійними фондами права на провадження діяльності із страховими внесками

1. Право на провадження діяльності із страховими внесками підтверджується ліцензією, що видається Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України в установленому нею порядку. Критерії до пенсійних фондів, які мають право на провадження діяльності із страховими внесками, визначаються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України разом з Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України за погодженням з Антимонопольним комітетом

України.

2. Пенсійний фонд, що має намір провадити діяльність із страховими внесками, повинен відповідати таким вимогам:

1) показник зміни чистої вартості одиниці пенсійних внесків пенсійного фонду протягом 12 місяців до дня подання заяви про надання права на провадження діяльності із страховими внесками не нижчий від середнього показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних внесків, який щокварталу розраховується Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України за результатами аналізу звітності та опубліковується в установленому нею порядку;

2) сума активів пенсійного фонду на день видачі відповідної ліцензії не менша від мінімальної суми активів для таких пенсійних фондів, визначеної Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

3. Пенсійний фонд, який має право на провадження діяльності із страховими внесками, зобов'язаний підтримувати показники зміни чистої вартості одиниці пенсійних внесків на рівні не нижче від середнього показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних внесків, що розраховується Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України у відповідних періодах, помноженого на коефіцієнт 0,9.

Адміністратор зобов'язаний здійснювати щоденний підрахунок чистої вартості пенсійних активів і чистої вартості одиниці пенсійних внесків, розподіляти інвестиційний прибуток (збиток) та обліковувати його на індивідуальних пенсійних рахунках учасників. Підрахунок чистої вартості пенсійних внесків здійснюється адміністратором пенсійного фонду разом із зберігачем та компанією з управління активами за методикою, затвердженою Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України та Національним банком України.

4. У разі невиконання вимог, визначених частиною третьою цієї статті, у будь-якому звітному періоді адміністратор зобов'язаний повідомити про це раду пенсійного фонду, компанію з управління активами, зберігача та Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України протягом трьох робочих днів після опублікування інформації про останній середній показник зміни чистої вартості одиниці пенсійних внесків за відповідний період у порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Голова ради пенсійного фонду скликає засідання ради протягом п'яти робочих днів після надходження повідомлення від адміністратора про порушення вимоги щодо показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних внесків за відповідний період. Рада пенсійного фонду зобов'язана вжити заходів до усунення такого порушення.

5. У разі коли вимоги, зазначені у частині третій цієї статті, не виконуються пенсійним фондом протягом останніх двох звітних кварталів, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України з робочого дня, що настає після надходження такого повідомлення, приймає рішення про заборону укладати пенсійні контракти з платниками внесків до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

У разі коли вимоги, зазначені у частині четвертій цієї статті, не виконані пенсійним фондом протягом шести календарних місяців після прийняття рішення про заборону укладати пенсійні контракти з платниками страхових внесків до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України виключає фонд з Державного реєстру фінансових установ.

6. Анулювання ліцензії на провадження діяльності із страховими внесками здійснюється в порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України. Не пізніше ніж протягом трьох робочих днів після прийняття рішення про анулювання такої ліцензії надсилає його виконавчій дирекції Пенсійного фонду України, раді пенсійного фонду, адміністратору, компаніям з управління активами та зберігачу.

7. У разі анулювання ліцензії на провадження діяльності із страховими внесками пенсійний фонд:

1) інформує його учасників, що сплачували страхові внески, про прийняте Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України рішення та забезпечує передачу пенсійних коштів до Накопичувального пенсійного фонду або до пенсійного фонду у порядку та строки, визначені зазначеною комісією;

2) має право на повторне звернення не раніше ніж через рік за отриманням відповідної ліцензії.

8. Перелік пенсійних фондів, яким видана ліцензія на провадження діяльності із страховими внесками, підлягає опублікуванню в порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.";

5) у статті 49:

а) у частині першій:

пункт 11 викласти у такій редакції:

"11) придбавати або додатково інвестувати в іпотечні облігації більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів";

пункти 17 – 19 виключити;

б) доповнити статтю частиною такого змісту:

"6. Інвестування пенсійних активів учасників фонду, що провадять накопичення у пенсійному фонді, який має право на провадження діяльності із страховими внесками (крім обов'язкових професійних внесків), здійснюється на умовах, передбачених статтею 88 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.";

6) у частині четвертій статті 50:

а) слова "частини обов'язкових" виключити;

б) доповнити частину реченням такого змісту: "При цьому вимога щодо сплати пенсійного внеску у розмірі не нижче від мінімального, передбаченого частиною другою цієї статті, не застосовується.";

7) статтю 61 доповнити частиною такого змісту:

"7. Пенсійні фонди не мають права здійснювати пенсійні виплати за рахунок страхових внесків, крім випадків одноразової пенсійної виплати.";

8) у частині третій статті 62:

а) доповнити друге речення частини третьої після слів "Учасник фонду" словами "(крім учасника, який сплачує страхові внески до пенсійного фонду).";

б) доповнити частину абзацами такого змісту:

"Учасник фонду, який сплачує страхові внески до пенсійного фонду, має право при досягненні пенсійного віку, передбаченого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", укласти договір страхування довічної пенсії на умовах та у порядку, що встановлені Законом України "Про страхування".

У разі відстрочення часу призначення пенсії за віком відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" учасник фонду має право укласти договір страхування довічної пенсії з більш пізнього строку, визначеного ним відповідно до статті 29 зазначеного Закону, але не пізніше ніж через 10 років після досягнення пенсійного віку, визначеного Законом. При цьому учасник фонду зобов'язаний подати адміністратору довідку із зазначенням строку відстрочення часу призначення пенсії за віком за встановленою Пенсійним фондом України формою.";

9) абзац третій частини третьої статті 66 доповнити реченнями такого змісту: "Якщо успадковані пенсійні кошти сформовано за рахунок страхових внесків і спадкоємець не досяг пенсійного віку, передбаченого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", такі кошти можуть бути спрямовані у порядку, визначеному частиною третьою статті 56 зазначеного Закону, до Накопичувального пенсійного фонду або до пенсійного фонду, який має право на

провадження діяльності із страховими внесками. За відсутності в померлої застрахованої особи спадкоємців належні їй пенсійні активи, що сформовано за рахунок страхових внесків, спрямовуються до Накопичувального пенсійного фонду та обліковуються відповідно до вимог Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та внесення змін до деяких законодавчих актів України»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект Закону України «Про запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та внесення змін до деяких законодавчих актів України» розроблено на виконання Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 року № 1058-IV та пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2006 року № 1376 «Про роботу центральних та місцевих органів виконавчої влади із забезпечення економічного і соціального розвитку регіонів у січні-серпні 2006 р. та Плану невідкладних заходів щодо подолання кризових явищ в економіці і соціальній сфері та завершення підготовки до роботи в осінньо-зимовий період» щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування з метою вдосконалення пенсійного забезпечення майбутніх поколінь пенсіонерів у зв'язку з неспроможністю солідарної системи у майбутньому забезпечити достатній рівень пенсій при демографічній ситуації, яка складається в Україні.

2. Цілі і завдання прийняття акта

Метою прийняття законопроекту є визначення терміну запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (далі - накопичувальна система пенсійного страхування), визначення розміру відрахувань до Накопичувального пенсійного фонду (далі - Накопичувальний фонд) та пов'язаних із цим завдань, які мають бути вирішені до початку їх перерахування. Законопроект також націлений на удосконалення законодавства України, що пов'язане з перерахуванням частини обов'язкових страхових внесків до Накопичувального фонду, і має врегулювати питання щодо функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту акта

Законопроект передбачає запровадження накопичувальної системи пенсійного страхування. Перерахування частини страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування запроваджується починаючи з 1 січня 2009 року.

Передбачається, що страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування сплачуються до Накопичувального фонду застрахованими особами – учасниками Накопичувального фонду, яким на день запровадження перерахування коштів до Накопичувального фонду не виповнилось 40 років.

Страхові внески, які сплачуються застрахованими особами до Накопичувального фонду, нараховуються на визначені для слати страхових внесків до солідарної пенсійної системи суми заробітної плати (доходу) застрахованих осіб, а для осіб, які беруть добровільну участь, - на суми, визначені договором про добровільну участь.

Розмір страхових внесків пропонується встановити у 2009 році в розмірі 2

відсотків з наступним щорічним підвищенням на 1 відсоток до 7 відсотків. Такий механізм дозволить підготувати фінансовий ринок для розміщення коштів, залучених до накопичувальної пенсійної системи, зменшити втрати солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Законопроект передбачає зменшення розміру страхового внеску, який підлягає сплаті роботодавцем на відсоток страхового внеску до Накопичувального фонду, встановленого для застрахованих осіб.

Законопроект містить розділ «Перехідні положення», який визначає заходи, які забезпечать функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування. Згідно абзацу сьомого пункту дев'ятого розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», у розділі «Прикінцеві положення» акту передбачаються норми щодо підвищення заробітної плати застрахованим особам у зв'язку із запровадженням перерахування страхових внесків до Накопичувального фонду.

«Прикінцеві положення» законопроекту містять пропозиції щодо внесення змін та доповнень до законодавчих актів, пов'язаних із запровадженням накопичувальної системи пенсійного страхування.

Так, змінами до **Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»** уточнюються та доповнюються норми щодо: термінів, які вживаються в загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні (ст.1); уточнення переліку платників страхових внесків до Накопичувального фонду (ст.15, «Прикінцеві положення») та сум заробітної плати (доходу), з яких ці внески сплачуються (ст. 19); величини оцінки одного року страхового стажу для учасників накопичувальної системи пенсійного страхування, що застосовуються для обчислення пенсії за віком, з урахуванням поступового збільшення розміру страхового внеску до Накопичувального фонду (ст. 25); розширення прав застрахованих осіб в частині відстрочення терміну укладання договору страхування довічної пенсії, але не пізніше ніж через 10 років після досягнення пенсійного віку (ст.55); встановлення термінів перерахування пенсійним фондом та зберігачем коштів застрахованої особи, облікованих на її накопичувальному рахунку, до страхової організації та відповідальності за невиконання таких норм (ст.55); функцій виконавчої дирекції Пенсійного фонду при здійсненні адміністрування Накопичувальним фондом (ст.64); формування коштів Накопичувального фонду (ст.79); складу пенсійних активів (ст.80); повноваження Ради Накопичувального фонду (ст. 81, 82); умов залучення радника з інвестиційних питань (ст.84); розмірів преміювання компанії з управління активами та наслідків припинення її повноважень для удосконалення захисту пенсійних активів, відповідальність компаній з управління активами (ст. 86, 87); повноважень зберігача та його відповідальності (ст. 95, 99, 102); завдань Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України щодо нагляду в накопичувальній системі пенсійного страхування (ст.104); відповідальності посадових осіб виконавчої дирекції Пенсійного фонду (ст.107); визначення застрахованих осіб, які сплачують страхові внески до Накопичувального фонду (Прикінцеві положення).

Змінами до **Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»** передбачається, що за бажанням учасника недержавного пенсійного фонду його пенсійні кошти, сформовані за рахунок страхових внесків, можуть бути перераховані до недержавного пенсійного фонду, який має право на провадження діяльності з страховими внесками у порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Крім того, такий фонд повинен відповідати додатковим вимогам щодо показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів пенсійного фонду, що повинен бути не нижче ніж середній показник зміни чистої вартості одиниці пенсійних внесків, який щоквартально розраховується Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, а також щодо суми активів такого фонду, яка повинна бути не меншою ніж мінімальна сума активів встановлена Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Уточнюються положення щодо укладення договорів страхування довічних пенсій, які сформовані за рахунок страхових внесків (ст.62, 61), уточнюються положення щодо

переліку обмежень при здійсненні інвестиційної діяльності (ст.47, 49). У зв'язку із зазначеними змінами уточнюються норми Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».

Доповненнями у **Кодексі про адміністративні правопорушення** та **Кримінальному кодексі** визначається відповідальність осіб за вчинення дій, які призводять до порушення інтересів застрахованих осіб та таких, що суперечать нормам Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про недержавне пенсійне забезпечення», «Про банки і банківську діяльність», «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування», Бюджетний кодекс України, а також інші закони та нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері накопичувальної системи пенсійного страхування.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту потребуватиме додаткових коштів з Державного бюджету на підвищення заробітної плати у зв'язку із запровадженням перерахування частини страхових внесків до Накопичувального фонду у 2009 році, на суму 513, 5 млн. грн., та на покриття дефіциту Пенсійного фонду України у зв'язку із перерахуванням частини страхових внесків до Накопичувального фонду, на суму 3 148 млн. грн.

Законопроект потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету на зворотній основі в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, на запровадження автоматизованої системи Накопичувального фонду, що за попередніми розрахунками складуть 506 млн. грн.

У тому числі, потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України, на створення та запровадження програмно-технічної інфраструктури віддаленого доступу вкладника до інформації про стан пенсійного рахунку, які за інформацією Пенсійного фонду України, орієнтовно складуть 31,6 млн. грн.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Запровадження загальнообов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування дозволить поліпшити пенсійне забезпечення майбутніх поколінь пенсіонерів, які не зможуть отримувати адекватні розміри пенсій виключно за рахунок солідарної пенсійної системи. Крім того, акумулювання коштів у Накопичувальному фонді, а у випадках, передбачених законом - у недержавних пенсійних фондах створить потужне джерело довготривалих інвестицій в економіку країни. При цьому, запровадження загальнообов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування обумовить зменшення доходної частини в солідарній системі, що потребуватиме додаткових заходів з оптимізації видаткової частини бюджету Пенсійного фонду при запровадженні другого рівня системи пенсійного забезпечення.

**Міністр праці
та соціальної політики України**

М. Папієв

„ „

2006 р.